

Michelle Marly

Mademoiselle

COCO

en het parfum van de liefde

Uitgeverij Brandt
Amsterdam 2018

Geschreven ter nagedachtenis aan mijn prachtige moeder,
die mij de ogen opende voor de modewereld

Deze uitgave kwam mede tot stand dankzij bemiddeling van
Internationaal Literatuur Bureau, Amsterdam

Oorspronkelijke titel: *Mademoiselle Coco und der Duft der Liebe*
Oorspronkelijke uitgave: Aufbau Verlag GmbH & Co. KG, Berlin 2018
(Verschenen bij de imprint Aufbau Taschenbuch)

Copyright © Michelle Marly 2018

Vertaling © Katja Hunfeld 2018

Typografie: Adriaan de Jonge

NUR 302

ISBN 978 94 92037 88 6

PROLOG

1897

Een, twee, drie, vier, vijf... een, twee, drie, vier, vijf...

Toonloos telde ze de mozaïeksteentjes onder haar voeten: onefen, eeuwenlang ingesleten rivierkiezels die in geometrische figuren of mystieke motieven de vloer vormden. Vijf sterren, vijf bloemen en ergens ook een pentagon. Van alles vijf. En dat was geen toeval. Ze had geleerd dat het getal vijf voor de Cisterciënzers een symbolische waarde had, de reine en volkomen belichaming van dingen was. Zo hadden rozen vijf bloesembladjes, appels en peren een stervormige kern met vijf pitten, de mens vijf zintuigen. De vijf wonden van Christus kwamen bij elk gebed aan bod.

Wat de nonnen haar niet hadden verteld, was dat de vijf ook het cijfer van de liefde was en van Venus, de ondeelbare som van het mannelijke cijfer drie en het vrouwelijke cijfer twee. Deze voor een veertienjarig meisje spannende feiten had ze in een boek gevonden dat ze stiekem las op zolder.

De kloosterbibliotheek bleek een ware schatkamer vol boeken die niet allemaal even geschikt waren voor de ogen van een tiener. Gabrielle had er de uit de middeleeuwen overgeleverde preken van de Franse abt Bernard de Clairvaux gevonden, waarin hij zijn monniken erop wees hoe belangrijk geurstoffen bij gebeden en rituele wassingen waren. Clairvaux, grondlegger van de Cisterciënzers kloosterorde, adviseerde zijn medegelovigen zelfs zich tijdens hun spirituele introspectie de in het Hooglied bezongen geparfumeerde borsten van de maagd Maria voor te stellen. De geur van wierook en jasmijn, lavendel en rozen op het altaar zorgde voor een diepere contemplatieve beleving.

Voor eenzame weeskinderen als zij waren de uit de planten in de kloostertuin gewonnen aroma's niet meer dan een verre droom, net als de warme borst van een liefdevolle moeder. De weeskinderen werden regelmatig in een grote tobbe met goedkope zeep schoongeboend na hun vuile werk op het land of in de keuken, zodat ze roken naar reinheid in plaats van angstzweet en uitputting. Van lekker ruiken was geen sprake. De grote witte lakens die ze waste, soms herstelde en netjes gevouwen in de waskamer opstapelde, werden met meer zorg behandeld dan haar huid.

Een, twee, drie, vier, vijf...

Ze doodde de tijd met tellen, terwijl ze in een rij met de andere meisjes wachtte op de afname van de biecht. Nadat ze een saaie eeuwigheid als soldaten op de binnenplaats van een kazerne stokstijf stil hadden moeten staan, verdween de een na de ander de biechtstoel in. Ze ging ervan uit dat de nonnen dat zwijgende, kaarsrechte stilstaan van hen eisten zodat met name de jongsten iets te biechten hadden. Zo'n houding hield tenslotte geen kind lang vol. En iets anders te biechten hadden ze sinds hun vorige biecht een week geleden niet. Hier, op de wonderige rotsen waarop in de twaalfde eeuw de Abdij van Aubazine was gebouwd, viel niets te zondigen.

Ze woonde nu al twee jaar op deze afgelegen plek in het midden van Frankrijk, ver genoeg van de weg naar Parijs om op het idee te komen weg te lopen. Er waren meer dan zevenhonderd dagen verstreken sinds haar moeder was overleden en haar vader haar op zijn paardenwagen had gezet en bij de nonnen had afgezet. Zo maar. Alsof ze een lastpak was. Daarna was hij voorgoed verdwenen en had haar in deze hel achtergelaten.

Ze zag uit naar de dag dat ze oud genoeg zou zijn om het klooster te verlaten en een eigen leven te beginnen. Misschien met naald en draad. Wie kon naaien en doorzettingsvermogen had, kon het tot Parijs schoppen en daar werken in een groot modehuis. Daar had ze over gehoord, hoewel ze eigenlijk niet precies wist wat ermee bedoeld werd. Maar het klonk veelbelovend. Mo-

dehuis was een woord dat iets in haar wakker riep: een wereld van mooie stoffen, ruisende zijde, geurende volants en fijn kant.

Niet dat haar moeder ooit een dame was geweest. Ze had als wasvrouw gewerkt en haar vader was marskramer. Hij had nooit luxe dingen verkocht. En toch bracht ze elke gedachte aan mooie dingen in verbinding met *maman*. Ze miste haar zo erg dat ze soms duizelig werd van verlangen naar geborgenheid. Bij *maman*. Maar ze was alleen, omringd door onbarmhartigheid, discipline, straf en af en toe goddelijke vergiffenis. Terwijl ze hevig verlangde naar een beetje genegenheid. Was dat de zonde die ze moest opbiechten? Zou dat geheim ooit zo zwaar op haar geweten drukken dat haar ziel geen vrede zou kunnen vinden? Misschien, peinsde ze. Maar misschien ook niet. Ze zou haar biechtvader niet bekennen dat ze gewoon een beetje liefde wilde in het leven, vandaag niet en waarschijnlijk nooit.

Zwijgend telde ze de mozaïeksteentjes onder haar voeten op weg naar de kathedraal van Aubazine. Een, twee, drie, vier, vijf...

EERSTE DEEL

1919-1920

De gele koplampen sneden door de mist die vanuit de Seine opsteeg en essen, elzen en beuken langs de oeverweg omhulde als een wit linnen doek. Als een lijkwade, dacht Étienne Balsan en hij stelde zich een opgebaard in linnen gewikkeld lijk voor. Met verbrijzelde ledematen, de huid verbrand. Aan de voeten van de overledene een buxustak, op zijn borst een crucifix. Naast zijn hoofd een schaalje met wijwater om de geur van de dood te maskeren. Het kaarslicht wierp spookachtige schaduwen op het lijk dat door de nonnen zo goed en zo kwaad als het ging was gefatsoeneerd om de aanblik draaglijk te maken.

Onwillekeurig probeerde Étienne zich voor te stellen hoe erg het mooie gezicht van zijn vriend verminkt was. Hij kende het bijna net zo goed als zijn eigen gezicht. Waarschijnlijk was er niet veel over van de gelijkmatige trekken, de elegant gevormde lippen, de rechte neus. Als een auto op volle snelheid een berm in schoot, tegen een rotswand botste en in brand vloog bleef er niet veel van je over. Het had vast nogal wat moeite gekost om de dodelijk verongelukte toonbaar te maken.

Hij voelde iets vochtigs op zijn wang. Regende het naar binnen? Étienne probeerde de ruitenwisser aan de praat te krijgen en zocht zo hectisch naar de hendel dat de wagen slipte. In paniek trapte hij op de rem. Er spoot modder tegen het zijraampje. Eindelijk piepte het rubber van de ruitenwisser over de voorruit. Het regende niet. Tranen stroomden over zijn wangen. Hij werd overspoeld door verdriet en vermoeidheid. Maar als hij niet zo wilde eindigen als zijn vriend, moest hij zich op de weg concentreren.

De auto stond dwars op de weg. Étienne probeerde rustig adem te halen. Hij schakelde de ruitenwisser uit en klampte zich met twee handen vast aan het stuur. De motor joelde toen hij op het gaspedaal drukte en de wielen draaiden door. Met een ruk schoot de wagen terug in het spoor. Étienne voelde hoe zijn hartslag kalmeerde. Gelukkig was er midden in de nacht geen verkeer.

Hij dwong zichzelf de blik strak op de weg te houden. Hopelijk schoten er geen nachtdieren over de weg. Hij wilde geen vos onder de auto. De vossenjacht te paard was meer zijn ding. En dat had ook voor zijn vriend gegolden. De liefde voor paarden hadden ze gedeeld. Arthur Capel, de eeuwige jongeling die zijn koosnaam Boy nooit was kwijtgeraakt, was een fantastische polospeler geweest, een bon vivant, intellectueel en charmant, door en door gentleman, een Britse diplomaat, tijdens de oorlog bevorderd tot compagniecommandant en een kerel die iedereen graag als vriend beschouwde. Étienne was een van zijn oudste en beste vrienden... Was.

Er rolde nog een traan over Étiennes gelooide wang. Hij veegde hem niet weg en hield zijn handen aan het stuur. Hij moest zich niet meer door zijn gedachten laten afleiden als hij heelhuids in Saint-Cucufa aan wilde komen. Dit ritje was de laatste dienst die hij zijn vriend kon bewijzen. Hij moest Coco het afschuwelijke nieuws vertellen voor het morgen in de krant stond, of nog erger: via het roddelcircuit bij haar terecht kwam. Het was geen leuke taak, maar eentje die hij met liefde vervulde.

Coco was ongetwijfeld Boys grote liefde geweest. Étienne had de twee tijdens een zomer met elkaar in contact gebracht op zijn landgoed Royallieu. Boy was voor de paarden naar Royallieu gekomen en met Coco vertrokken. Terwijl ze eigenlijk Étiennes vriendin was geweest. Nou ja, dat laatste was ze eigenlijk ook weer niet geweest. Toen hij haar had leren kennen was ze een meisje dat in de garnizoenstad Moulins met schuine liedjes optrad in het café chantant en overdag de pantalons van de officieren herstelde met wie ze 's nachts het bed deelde. Tenger, jongensachtig, beeldschoon, vrolijk, fragiel en daarbij ontzettend moedig

en energiek. Het absolute tegendeel van de grande dame die vele jonge vrouwen in de belle époque wilden zijn.

Étienne had zijn plezier met Coco gehad en haar bij hem laten wonen toen ze onverwacht voor zijn deur stond. Hij had zijn leven er niet om veranderd. In het begin wilde hij haar helemaal niet om zich heen hebben, maar koppig als ze was, was ze gewoon gebleven. Een jaar, twee jaar... Hij kon zich niet meer herinneren hoe lang ze bij hem had gewoond zonder dat hij haar had beschouwd als minnares. Het was Boy geweest die hem had laten zien hoe mooi en sterk Coco was vanbinnen. En toen was het te laat geweest. Hij had haar afgestaan. Zoals men dat in zijn kringen in de tijd voor de Grote Oorlog deed. Ze waren vrienden geworden. En dat zouden ze ook na Boys dood blijven, zwoer hij.

Ze moest ophouden zichzelf gek te maken. Gabrielle lag al uren te woelen in bed. Af en toe viel ze even in slaap om een moment later verward wakker te schrikken, nog gevangen in een droom waarvan ze zich niets herinnerde. Dan tastte ze in bed naast zich om het vertrouwde lijf te voelen dat haar zoveel geborgenheid schonk. Maar het kussen was leeg, de plek onbeslapen en Gabrielle klaarwakker.

Natuurlijk. Boy was er niet. Hij was gisteren – of was het eergisteren? – vertrokken naar Cannes om een huis te regelen waarin ze samen de feestdagen door wilden brengen. Het was een soort kerstcadeau. Coco was dol op de Riviera en het betekende veel voor haar dat Boy de kerst met haar en niet met zijn vrouw en dochtertje wilde vieren. Hij had het zelfs over een scheiding gehad. Als hij een geschikte villa had gevonden, zou Coco nakomen. Maar hij had nog niet gebeld. En er was ook geen telegram gekomen waarin stond dat hij goed was aangekomen in Zuid-Frankrijk.

Was hij misschien van gedachten veranderd?

Sinds zijn huwelijk anderhalf jaar geleden had Gabrielle vaak zo haar twijfels. In het begin was ze verbijsterd geweest dat Boy een vrouw tot echtgenote had genomen die alles was wat Gabriel-

Geschreven ter nagedachtenis aan mijn prachtige moeder,
die mij de ogen opende voor de modewereld

Logo FSC

Deze uitgave kwam mede tot stand dankzij bemiddeling van
Internationaal Literatuur Bureau, Amsterdam

Oorspronkelijke titel: *Mademoiselle Coco und der Duft der Liebe*
Oorspronkelijke uitgave: Aufbau Verlag GmbH & Co. KG, Berlin 2018
(Verschenen bij de imprint Aufbau Taschenbuch)

Copyright © Michelle Marly 2018

Vertaling © Katja Hunfeld 2018

Typografie: Adriaan de Jonge

NUR 302

ISBN 978 94 92037 88 6

Geschreven ter nagedachtenis aan mijn prachtige moeder,
die mij de ogen opende voor de modewereld

Logo FSC

Deze uitgave kwam mede tot stand dankzij bemiddeling van
Internationaal Literatuur Bureau, Amsterdam

Oorspronkelijke titel: *Mademoiselle Coco und der Duft der Liebe*
Oorspronkelijke uitgave: Aufbau Verlag GmbH & Co. KG, Berlin 2018
(Verschenen bij de imprint Aufbau Taschenbuch)

Copyright © Michelle Marly 2018

Vertaling © Katja Hunfeld 2018

Typografie: Adriaan de Jonge

NUR 302

ISBN 978 94 92037 88 6